

Çocuk Kitabı Çocuğu Çağırmalı, Rüyasına Girebilmeli

Osman KEHRİ

SÖYLEŞİ: Emel KEHRİ*

1984 yılından beri tanıdığım, eserlerine, keyifli bir eyleme dönüştürdüğü disiplinli çalışmasına ve mütevazî kişiliğine hayranlık duyduğum değerli büyüğüm Osman Kehri ile yapmış olduğumuz sohbeti sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sizi Akademi öğrenci iken tanıdım ve bu benim için çok büyük bir mutluluktu. Ben öğrenci iken çocuk kitapları resimlemeye karar vermiştim ve bana örnek olabilecek en uygun kişi idiniz. Atölyenize ilk geldiğim gün her yer çok güzel resimlerle doluydu, nereye bakacağımı şaşırmıştım. O dönemde üyesi olduğunuz Grafikerler Meslek Kuruluşu'nun sergilerini düzenliyordunuz.

Bana illüstrasyon konusunda çok destek verdiniz, sizden öğrendiğim bilgilerle pek çok kitap resimledim ve her zaman bu konuda ne kadar şanslı olduğumu düşünürüm. Buradan size teşekkür etme fırsatı yakaladığım için de çok mutluyum.

İllüstrasyona bugüne kadar büyük bir coşku ve heyecan ile devam ettiniz. Çizdiğiniz yolda kararlılıkla yolunuza devam ediyorsunuz, teknolojinin tüm imkânlarını kullanabilecekken kendi el becerinizi ve yeteneğinizi aşma çabalarınızı takdire değer buluyorum.

Bizim gözümüzde sadece Türkiye'de değil, dünya standartlarında da başarılı bir sanatçısınız. Seneler önce sergi açmanız konusunda sizi ikna etmeye çok çalışmıştık. İlk kişisel serginizi açmanız için yıllar geçmesi gerekmişti, çünkü kendinizi hazır hissetmemiştiniz. Bu davranışınız, henüz pişmeden sergi açmak için acele eden birçok genç sanatçı adayına örnek olur umarım.

● **Öncelikle biyografiniz konusunda bizi kısaca bilgilendirir misiniz?**

* Çocuk kitabı çizeri.

nasıl ki çocuklar birbirlerine çok safça ve içtenlikle yaklaşıyorlar, isimlerini bile sormadan arkadaş olabiliyorlarsa kitaplarla da öyle bütünleşebilmeliler, onunla yatıp uyuyabilmeliler. Bu çizgi okul kitaplarına kadar uzanabilmeli ve sevdirmelidir.

1949 İstanbul doğumluyum. 1967'de lise öğrenimim sonunda kazanmış olduğum Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Grafik Bölümü'nden 1971 yılında mezun oldum.

Askerlik öncesi ve sonrası ülkemin büyük ajanslarında art director olarak, (Grafika, Manajans) 1972 yılında gittiğim Londra'da ise Madison's Artists isimli reklam stüdyosunda illüstratör olarak çalıştım.

1973-75 yıllarında askerlik görevimi tamamladım. Askerlik sonrası yıllarda kendi atölyemde reklam ajanslarına illüstrasyon ve art direction konularında serbest zamanlı hizmeti verdim.

Çeşitli reklam ajanslarına, firmalara, özel şirketlere takvim, broşür, logotype, amblem, afiş tasarımları, basın ilanları, kitap, dergi illüstrasyonları yaptım. Kitap ve dergi kapakları resimledim.

Uzun yıllar Grafikerler Meslek Kuruluşu bünyesinde faaliyetlerim oldu, sergilerine katıldım.

2005 yılında, illüstrasyon sanatının ülkemizde tanınması ve geliştirilmesi amacıyla İllüstratörler Derneği'nin kuruluşuna katkıda bulundum. Derneğimizin üyeleri olan değerli sanat-

çı arkadaşlarımla birçok sergi açtık. Aynı zamanda birçok sanat dergisi ve kataloglarda röportajlarım yayımlandı, resimlerim basıldı.

O yıllardan bu yana çok sayıda çocuk kitapları illüstrasyonu üretmekteyim. Marmara ve Mimar Sinan Üniversiteleri Grafik Bölümlerinde öğretim görevlisi olarak illüstrasyon, bazı özel eğitim kurumlarında ise sanat eğitimi ve resim dersleri verdim.

17 yıldan bu yana resim çalışmalarımı sulu boya ağırlıklı olarak sürdürmekteyim. Günümüze kadar 11 kişisel sulu boya resim sergisi açtım, illüstrasyon sergilerine katıldım. Temel sanat ve resim çalışmalarım kendi atölyemde devam etmekteyim.

● *Çocukluk anılarınızda babaannenizin size hergün birbirinden ilginç ve heyecan dolu masallar anlattığından söz ederdimiz, sanırım hayal dünyanızın bu kadar zengin olmasını, bunları resmetme yeteneğinizi ve ilginizi bu masallara borçlusunuz?*

Bu doğru, çocuklukta anlatılanlar, gördükleriniz acı tatlı yaşadıklarınız, ulaşamadıklarınız ve çocukça tutkularınız zihinde iz bırakıyor. Eğer ulaşmak istedikleriniz çok uzaksa en azından hayali ile kendinizi tatmin edebiliyorsunuz.

Eğer çizme yeteneğiniz varsa o sizi mutlu edebiliyor veya ailevi bir sıkıntı konusu varsa onunla kaçabiliyorsunuz. Bu çocuklukta sadece resimle değil müzik, yazı gibi herhangi bir meşgale ile de gidebilir. Belki de bu başlangıç gelecek yıl-

larda hayatınıza yön verecek profesyonel bir iş hâline gelebilir.

Resimle ilgimin çok küçük yaşlarda bu şekilde başladığını söyleyebilirim. Rahmetli babaannem o günler için halk doktoru diyebileceğimiz bir şahsiyetti. Evimiz hergün her sınıftan derman arayan insanlarla dolardı. Anlattığı masalların konuları çocukluğumuzda bizi çok etkileyen konulardı. Çevremizdeki yatırlara ait hikâyeler, çocukluğumuzun ahşap evlerinin yangınları, bayramlarda Cinci Meydanı'nın her tür satıcı ile dolması, insanların koşuşturmaları, pazar günleri yapılan futbol karşılaşmaları çok renkli geçirdi.

Ağabeyim de bana iyi bir örnek oldu. Onunla birlikte gittiğimiz filmlerin sahnelerini, tiplerini defterlere çizerdi. Bu başlangıçta beni çok etkilemişti. Çizgi romanlar o yıllarda yeni çıkmıştı ve onlar da bizi yönlendiriyorlardı.

Tatbiki Güzel Sanatlara girerken Grafik Tasarım öğrencilerinin en çok illüstrasyonları beni etkilemişti. Çünkü bu bende bir tutku gibiydi. Çok küçük yaşlarda resimlerimin konuları macera filmlerindeki sahnelerdi. Biraz önce bahsettiğim gibi ağabeyimle oldukça sık sinemaya giderdik. O yıllarda yeni başlayan çizgi roman akımı da bizi seyredip okuduklarımızı resmetmeye iterdi. Tatbiki Güzel Sanatlara girdikten sonra kaynak bulmakta zorlanmaya başladım. Yabancı kültür merkezlerinin kütüphanelerine giderdim. Kısıtlı kaynaklarıma rağmen bu hem sanat düşüncemin hem de çizgimin gelişmesine çok şeyler kattı.

● **Öğrencilik yıllarınızda kaynaklarınızın kısıtlı olmasının yanı sıra, piyasada istediğiniz malzemeleri bulmakta zorlandığınızı ve yaratıcılığınızı kullanarak kendi resim malzemelerinizi ürettiğinizden bahsetmişsiniz. Bugün de hâlâ masanızda kendi imalatınız olan fırça ve bazı ilginç resim malzemelerini görüyorum.**

Yokluklar; eğer kafanızda yapmak istediğiniz, düşlediğiniz fikirler yoksa size pozitif hiçbir etki yapamaz. Ama yapmaya zorlayan bir şeyler varsa inanılmaz çözümler bulabilirsiniz. O yıllarda Türkiye kâğıt, boya, fırça, kalem gibi pek çok kırtasiye malzemesini ithal edemez hâlde idi. Bu benim üzerimde pozitif etki yaptı, pek çok malzemeyi kendim ürettim. Çok farklı boya ve malzemeyi kullandım kolaj tekniği ile, farklı boyalarla değişik tatlar elde ettim.

● **Bilgisayar teknolojisinden önce Türkiye'de fotoğraf üzerine rötuş yapan çok önemli birkaç kişiden biriydiniz. Bu zor ve sabır isteyen tekniği size çok basit bir iş gibi eğlenerek yaptınız ve işverene zamanında teslim ederdiniz.**

Rötuş işinde bir müddet sonra yaptığı- nız iş otomatik hâle geliyor. Sabır ve dikkat isteyen bir işti ama o zamanlar sürekli ihtiya- ç duyulurdu.

● **Daha sonra suluboya resme yo- ğunlaştınız ve bir yıl boyunca düzenli olarak sadece suluboya tekniğine ça- lıştınız.**

Sulu boya, boyama tekniklerinin en zorudur. Resim kuruma evresinde de ğiše- bilir. Sadece resimlemek de ğil bir üslup tutturmanız ve bu tarzı her resme uygula-manız gerekir. E ğer tutkunuz varsa yaptı- ğınız işi iyi ve farklı bir noktaya ulaştırmak istersiniz. Bir de sulu boya di ğer teknikle- rin farklı resimsel fonksiyonunu aynı anda düşünmeyi gerektirir. Çünkü sulu boyada zaman çok önemli bir ögedir.

● **İstanbul sizin için çok önemli ol- malı ki, sulu boyalarınızda en fazla resmetti ğiniz konu.**

Bir ressam için İstanbul, hele eski İ- stanbul mahallelerinin folklorik yaşamı, eş- siz bir esin kayna ğıdır. Ama maalesef pek çok yaşam biçimleri tarih oldu. Fakat yine de co ğrafî konumu itibarıyla çekicili ğini korumakta. Esas gözlem ve etkilenim ala- nım olan çocuklu ğumda yaşadığım bu şe- hir, bizler için çok zengin renklere sahipti.

● **Siz çok yönlü bir sanatçı olarak, grafik tasarım, grafik illüstrasyon, ço- cuk kitabı illüstrasyonları ve sulu boya resim dallarının kendi aralarındaki bağlantılarını nasıl kuruyorsunuz?**

Bu türlerin hepsi grafik sanatlarının bilinen dallarıdır. Ortak noktaları bir yazılı

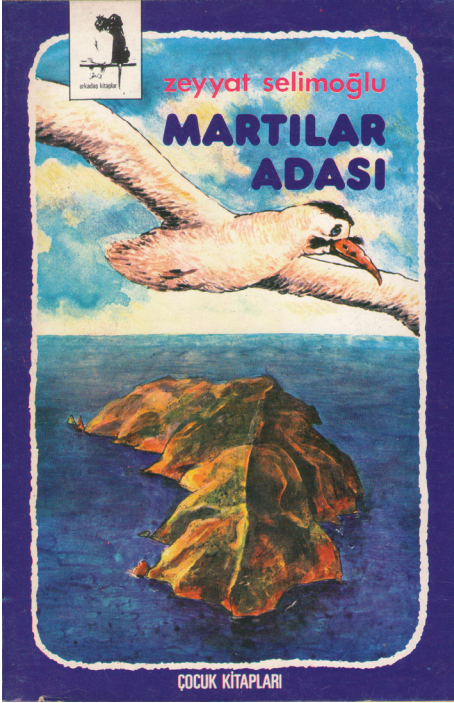
metne ba ğlı olarak resmedilir olmalarıdır. Tabii ki sulu boya da bir illüstrasyon uy- gulamasında harika tatlar yakalanabilen bir yöntemdir. İlk olarak bir sanatçı elindeki yazılı metne en uygun görsel malzemeyi seçmesi ile önemli bir sorunu hâletmiş olur. Bu farklı görsel unsurların bir di ğer ortak noktası da desendir. Desen sa ğlam bir yapıya ulaştığında rengin kullanım hataları- nı kısmen de olsa kapatır. Bir illüstratör elindeki yazılı metni, diline hitap etti ği kesime uygun kompozisyon, resimleme ve süsleme tekni ğini bulup yetkinlikle uy- gulayabilmelidir. Her şeyden önce metnin ifadesi doğrultusunda görselli ği kullanmak gerekir. Bu resimle illüstrasyonun farkını da belirler. İllüstrasyonda kullanacağınız renk, teknik, üslup ve yazılı metin konuyla ba ğlantılı olmak zorundadır. Çünkü yazılı metin anlatımı güçlendirmek için vardır.

Serbest resimde ise görsellik tama- men resmin kendi anlatımıdır. Görsel yolla ifade etmek için kurgulanır. Profesyonelce kullanılan objeler, renkler, boyama teknik- leri, kompozisyon biçimlemeleri, çizim ve boyutlar gibi unsurlar konumuzun anlatı- mına birebir hizmet etmelidir. Dolayısı ile sanatçı kullandığı bütün unsurların renk, çizgi, ton aynı zamanda bir dili olduğunu saptayıp ona göre yerli yerinde kullanmaya kendini yönlendirmesi gerekir.

● **Çocuk kitaplarında hangi boyalar kullanılırsa baskı kalitesinden daha iyi sonuç alınabilir? Siz a ğırlıklı olarak hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?**

Baskı kalitesini belirleyen boyanın kendisi de ğil, boya veya renklendirme

malzemelerinin baskıya uygun olarak kullanılmasıdır.

Her boyanın veya her renklendirme yönteminin pozitif veya negatif özellikleri bulunur. Sanatçının tecrübeleri doğrultusunda olabilecek olumsuz sonuçlara, aksamlara ustalikle engel olabilmesi gerekir.

Ben sulu boya tekniğini de akriliği de o şekilde kullanıyorum. Bu yöntem renklerin birbirine geçişkenliğini sağlıyor, renge zenginlik veriyor ve bu yolla hayalgücünü etkileyebileceğini düşünüyorum. Tabii boyama yöntemini genelde kitabın anlatım özelliği belirliyor, bazı anlatımlar rengi bile gerektirmeyebilir. Farklı yaş grupları için de boyama yöntemleri değişebilir.

Bugün her tür baskı teknikleri her tür çalışma yöntemine olumlu cevap verebiliyor. Bilgisayarın kolaj teknikleri, doku ve renk zenginlikleri sınırsız. Buna karşın hitap ettiğimiz kitle çocuk olduğu için çok mekanik ve ruhsuz yapıtlara rastlayabili-

yoruz. Ben yine de klasik boyama tekniklerini tercih ederim ya da bilgisayarın ölçülü kullanımını.

• **Çocuk kitaplarını resimlerken sizi motive eden unsurlar nelerdir?**

Okuyucu çocuk olduğu için, hayal gücünü genişletici, duygusallığı gerektiği ölçüde ve görsel objelerinin zenginliği ile ilgili konuları içermesi beni daha çok motive edebiliyor.

Çocuklara zengin bir görsellik sunan veya o yolu açan bir ifade ile ressamın da hem çalışma alanı ve hem de hayal gücü etkilenmiş oluyor. Bu sadece çocuğun kitabı kolay algılaması için değil, gelecekteki algılama kapasitesine de pozitif etkisi olacaktır.

• **Ülkemizde zengin bir masal geleneği var. Bu zenginliği gelecek nesillere sevdirmek için kitap konseptlerinin nasıl olması gerekir?**

Ülkemizin masal geleneği çok zengin, bu zengin varlığımızın yeni nesillerce daha da geliştirilmesi gerekir. Bize has fantastik öğelerin hem eğitici ve hem eğlendirici yönde yeni zenginliklere, yani açılımlara ulaşması gerekir. Çünkü bizim insanımızın eşsiz hayal ve tasavvur gücü var. Bu unsurlar itici bir eğitim gücü olarak zenginleştirilmelidir.

Masal gibi hayalgücünü genişletici ve eğitici kitapların çocuklarımızın beynsel kapasitelerinde pozitif etki yapacağına inanıyorum. Bu biz ressamı da daha istekli ve üretken yapabilir.

Çocuk kitabı çocuğu çağırmalı, rüyasına girebilmeli. Nasıl ki çocuklar birbirlerine çok safça ve içtenlikle yaklaşıyorlar, isimlerini bile sormadan arkadaş olabiliyorlarsa kitaplarla da öyle bütünleşebilirler, onunla yatıp uyuyabilmeliler. Bu çizgi okul kitaplarına kadar uzanabilmeli ve sevdirmelidir.